

*А.О. Іваненко
магістрантка групи ГФ-501
Науковий керівник – Т.В. Кушнірова, д. філол. н.,
професор кафедри іноземної філології та перекладу
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ХРОНОТОП У РОМАНІ "ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ" ДЖЕЙН ОСТІН: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Протягом останніх десятиліть спостерігається посилений розвиток у царині перекладознавства. Однією із галузей цієї науки є художній переклад, що є явищем міждисциплінарного характеру, оскільки існує на поєднанні літературознавства, мовознавства, культурології, семіотики, психології тощо. Дослідники неодноразово зверталися до особливостей художнього перекладу, зокрема безліч розвідок присвячено окресленню основних ознак перекладознавчої науки (В.Коптілов, І.Корунець, О.Фінкель, О.Чередниченко, С.Басснет, Л.Венуті, С.Влахова, М.Гелідея, У.Еко, А.Лефевра, А.Поповича, Я.Рецкера та ін.). Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених даній проблемі, багато питань залишаються ще не дослідженими повною мірою, зокрема передача з мови оригіналу на мову перекладу часопросторового аспекту у романі «Гордість та упередження» Джейн Остін. Тому **метою** нашої роботи є ґрунтовний аналіз особливостей перекладу часопросторових конструнцій, окреслення типів хронотопу, а також їх функцій у творі.

Характерною особливістю романного мислення є наявність хронотопу, який виконує структуроутворювальну функцію: відтворює взаємозв'язок між просторами автора-творця і героя, поєднує різні погляди, виявляє ціннісність просторово-часових образів та аналізує макросвіт героїв у єдності просторових та часових аспектів [11, с.56]. Часопростір, або хронотоп (від грецьких слів «час» і «місце») - це взаємозв'язок часових і просторових шарів у художньому творі.

Художній доробок Джейн Остін є репрезентацією особливого індивідуального стилю просвітницького реалістичного роману. Її твори є визнаною класикою світової літератури, що характеризуються сюжетною простотою та певною «англійськістю». Для авторського ідіостилу характерна значна кількість мовностилістичних прийомів лексичного, синтаксичного та лексико-синтаксичного рівнів. Вони індивідуалізують не лише мовлення автора, а й збагачують його експресією, увиразнюють художнє мовлення. Одним із таких чинників є часопросторовий шар оповіді авторки, який відтворює імагогічність її творів.

У романі «Гордість та упередження» домінантним стає хронотоп дороги, що не лише сприяє розвитку сюжету, але й населяє простір колоритними персонажами. Основною його функцією є показ еволюції характерів головних героїв, поступовий розвиток взаємостосунків між

ними, відтворення соціокультурного чинника. У іронічному ключі подається життя багатих верств населення, головним завданням яких було вдало укласти шлюб, що подано за допомогою дослівного перекладу: «The business of her life was to get her daughters married; his solace was visiting and news» [12, с. 4]. – «Справою свого життя вона вважала видання заміж своїх дочок, його втіхою – ходіння по гостях та плітки» [1, с. 5]. Іронічність в оцінці головних героїв передається за допомогою антонімічного перекладу, що допомагає краще зрозуміти задум авторки. “Your examination of Mr. Darcy is over, I presume,” said Miss Bingley; “and pray what is the result?” “I am perfectly convinced by it that Mr. Darcy has no defect. He owns it himself without disguise” [12, с. 52]. – «Гадаю, ви вже закінчили своє дослідження містера Дарсі? – запитала міс Бінглі. – І якого ж висновку ви дійшли?» «Я прийшла до переконання, що містер Дарсі – особистість абсолютно бездоганна. Здається він і сам цього не приховує» [1, с. 53].

Соціальні ідентифікація у романі досягається за рахунок мовних виразів, характерних для доби того часу, що при перекладі є особливим стильовим рішенням перекладача, який прагне зберегти ідентичність мови. “You saw me dance at Meryton, I believe, sir.” “Yes, indeed, and received no inconsiderable pleasure from the sight.” [12, с. 6] – Гадаю, що ви бачили, як я танцював у Меритоні, сер. – Так, дійсно бачив і отримав од цього чимале задоволення” [1, с. 6]

Творчість англійської романістки XIX століття є напрочуд оригінальною та різнобарвною, оскільки авторка наділена особливим ідіостилем, який відрізняє її від інших представників літератури цього періоду. У відтворенні індивідуального стилю письменниці значну роль відіграє хронотоп, взаємозв'язок часових і просторових координат у художньому творі, які виконують пізнавальну, характерологічну функцію, що при перекладі відтворюється різнобічно. При передачі роману українською мовою перекладач (В.К.Горбатько) дотримується особливостей авторського ідіостилу: всебічно, за допомогою іронії відтворюється життя провінційної глибинки, характери змальовуються за допомогою епітетів та експресивної лексики, топографічні назви передаються мовою перекладу за допомогою калькування, що додає реальності часопростору.

Література

1. *Остен Дж. Гордість та упередженість [Пер. з англ. В. К. Горбатька] / Джейн Остін. - Харків : Фоліо, 2005. - 350 с.*
2. *Кушнірова Т. В. Проблемні питання типології роману в літературознавстві / Т.В.Кушнірова // Мандрівець. – 2011. – №1. – С.53-57.*
3. *Austen J. Pride and prejudice / J.Austen. – London, 2007. – 323 с.*